

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਮਝਣ ਤੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਢੰਗ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ

p.parmar43@outlook.com

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਵਨਜਾਚ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲਈ ਸਰਵ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਫਰਤ ਡੱਰ ਚਿੰਤਾ, ਭਰਮਾ-ਵਹਿਮਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਇਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਜਾਦ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਨਿਰਪੱਖ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਦੀ ਜਾਚ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਰਤੇ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜੀਵਨਜਾਚ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੜਨ ਸੁਣਨ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਬਣੇ ਹਨ:

“ਸਿਖੀ” ਕੋਈ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕੌਮ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੁਚੱਜੀ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਜਾਦ ਤੰਦਰੁਸਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨਜਾਚ ਦਾ ਕਰਤੇ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਜੀਵਿਆ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਪਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਿਆ ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੋਹਰ ਲਾਈ, ਸਿਧਾਂਤ ਖਾਤਰ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਿਆ। ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਨਫਰਤ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਸਰਵ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਕੌਮਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ ਉਹ ਭਗਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਰ ਮੰਨਕੇ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਸੇਵਾ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ/ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ (ਮੂਰਤਿ) ਦਸਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਸਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਏਵੈਜਾਣੀਐ ਸਭੁ ਆਪੇ ਸਚਿਆਰੁ॥੪॥ ੩

ਨਾਨਕ ਜੀ ਤਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣ ਕਹਾ ਵੀਚਾਰੁ ॥ ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥

ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥ ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੩

ਇਥੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ।

ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰੁ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ ਏਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪੁ ਹੈ ਹਰਿ ਰੂਪੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥ ੯੨੨.

ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਅਚਾਰ ਗਿਆਨ-ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਬੱਲ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਬੱਲ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕਬੀਰ ਅਤੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਲੋਗਾ ਭਰਤਮ ਨ ਭੂਲਹੁਭਾਈ ॥

ਖਾਤਲਕੁਖਲਕ, ਖਲਕ ਮਤਹ ਖਾਤਲਕੁਪੂਤਰ ਰਤਹਓ ਸਰਬ ਠਾਂਈ ॥੧॥ ੧੩੫੦

ਫਰੀਦਾ ਖਾਲਕੁਖਲਕ ਮਤਹ ਖਲਕ ਵਸੈਰਬ ਮਾਤਹ ॥ ਮੰਦਾ ਤਕਸ ਨੇਆਖੀਐ ਜਾਂ ਤਿਸੁਤਬਨੁਕੋਈ ਨਾਤਹ ॥੭੫॥ ੧੩੮੧

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਡੀ ਸੋਚ, ਜਮੀਰ, ਆਚਰਣ ਲਈ ਮਨ(ਆਤਮਾ) ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਡੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ।

ਆਈ ਪੰਥੀ ਸਗਲ ਜਮਾਤੀ ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ ॥ ੬

ਨਾ ਕੇ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥ ੧ ॥ ੧੨੯੯

ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮੱਤ ਦਾ ਚਾਨਣ।

ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਏਹੁ ਸਰੀਰੁ ਹੈ ਗਿਆਨਿ ਰਤਨਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ॥

ਮਨਮੁਖ ਮੂਲੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਮਾਣਸਿ ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਨ ਹੋਇ॥ ੧੩੪੬

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਅਮਲ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਵਿਚ ਕਰਤੇ ਦੇ ਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨਮੁਖ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸਰੀਰ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

ਆਪਨ ਦੇਉ ਦੇਹੁਰਾ ਆਪਨ ਆਪ ਲਗਾਵੈ ਪੂਜਾ॥

ਜਲ ਤੇ ਤਰੰਗ ਤਰੰਗ ਤੇ ਹੈ ਜਲੁ ਕਹਨ ਸੁਨਨ ਕਉ ਦੂਜਾ॥ ੧੨੫੨

ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਲਹਿਰ ਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਨਾਲ ਮਨ (ਸੋਚ) ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਰਖਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ।

ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਗਮੁ ਸੁਣਿਆ ॥

ਹਰਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਉ ਸਖੀ ਗਿਹੁ ਮੰਦਰੁ ਬਣਿਆ ॥ ੯੨੧

ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਣ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਲਈ ਪਰਵਾਰ/ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਨਾਮ ਅਮਲ ਤੇ ਪੂਜਾ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਮੁਲਾਂ ਜੇ ਲਿਖਿ ਦੀਆ ॥ ਛਾਡਿ ਚਲੇ ਹਮ ਕਛੁ ਨਾ ਲੀਆ॥ ੧੧੫੯

ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸੂਝ ਅਮਲ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਪੰਡਤ, ਮੁਲਾਂ, ਗਿਆਨੀ, ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੋਚ/ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉੱਦਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਿਲਿਆ ਹੋਇ ਨ ਵੀਛੁੜੈ ਜੇ ਮਿਲਿਆ ਸੇਈ॥ ਆਵਾ ਗਉਣੁ ਨਿਵਾਰਿਆ ਹੈ ਸਾਰਾ ਸੇਈ॥ ੭੨੯

ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸਵਾਸ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਫਿਰ ਸਭ ਭੁਲੇਖੇ ਖਤਮ, ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਈਭੈ ਬੀਠਲੁ ਉਭੈ ਬੀਠਲੁ ਬੀਠਲੁ ਬਿਨੁ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ॥

ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਨਾਮਾ ਪ੍ਰਣਵੈ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਤੂੰ ਸਰਬ ਮਹੀ ॥ ੪੮੫

ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਜੀਵ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਥਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਨਾਮਦੇਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਲੋਕੁ ਛੀਪਾ ਕਰੈ ਬੁਲਾਇ ॥

ਖੜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿਠਿ ਦੇ ਛੋੜੇ ਹਰਿ ਨਾਮਦੇਉ ਲੀਆ ਮੁਖਿ ਲਾਇ ॥ ੭੩੩

ਲੋਕ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਛੀਪਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੂਝ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਚਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਮਨੁ ਕਰਿ ਮਕਾ ਕਿਬਲਾ ਕਰਿ ਦੇਹੀ ॥ ਬੇਲਨਹਾਰੁ ਪਰਮ ਗੁਰੁ ਏਹੀ ॥ ੧੧੫੮

ਮਨ (ਸੋਚ) ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖ, ਸਾਰੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਨਮਾਜਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੀਵਨਜਾਚ ਇਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬਿਬੇਕ ਬੁਧੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬੱਲ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਰ ਹੈ।

ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ, ਕੁਦਰਤਿ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ॥

ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭੁ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ, ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੇ ਮੰਦੇ॥ ੩੪੯

ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖਣਾ ਸਿਖ ਲਈਏ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਹਾਂਗੇ ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ। ਇਨਸਾਨ ਕਰਤੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੈ। ਕਰਤੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਿਰਤ ਬੁਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਿਸੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਨਫਰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੁਲਮ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਬੁਰਾਈ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੁਲਮ ਲਾਲਚ ਝੂਠ ਬੇਈਮਾਨੀ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਬੱਲ ਤੇ ਅਮਲ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਹੈ।

ਕਰਤੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਕੌਮ ਜਾਤ ਲਿੰਗ ਰੰਗ ਨਸਲ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਪੜੇ ਅਨਪੜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਰਖਣਾ ਹੈ।

ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥ ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥

ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੇਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥ ੨੬੫

ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਅਤੇ ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਜਪੁ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ: ਸਮਝ ਪਰਖ ਕੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਲਈ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਸਦਿਆਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਖਾਂਦਿਆਂ ਪਹਿਨਦਿਆਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਡੱਰ ਭਰਮ ਵਹਿਮ ਤੋਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬਹਾਦਰੀ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬੁਰੀ ਸੋਚ, ਡੱਰ ਚਿੰਤਾ ਨਿੰਦਾ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਹਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ, ਪਹਿਨਣਾ, ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਹਨ। ਇਹ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਚਰ/ਸਭਿਅਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਗਮੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਹਨ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਭੰਡਣਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣਾਂ ਆਪਸੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਜੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਹਕ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਝਗੜਨਾ ਬੇਵਕੂਫੀ ਹੈ। ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਗਮੀਆਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿਸਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਆਚਾਰ ਸੇਵਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੇ ਹਨ। ਨਫਰਤ ਈਰਖਾ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਮਨ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ, ਮਾਲਕ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਮਨ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਠੀਕ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮ; ੧ ॥ ਕੁੰਭੇ ਬਧਾ ਜਲੁ ਰਹੈ ਜਲ ਬਿਨੁ ਕੁੰਭੁ ਨ ਹੋਇ ॥

ਗਿਆਨ ਕਾ ਬਧਾ ਮਨੁ ਰਹੈ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਗਿਆਨੁ ਨ ਹੋਇ ॥ ੫ ॥ ੪੬੯

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਗਿਆਨ, ਜੋ ਇਸ ਗਿਆਨ ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਰੱਬ, ਪ੍ਰਭੂ, ਰਾਮ, ਅਲਾ, ਭਗਵਾਨ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਮਿਹਨਤ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਗਿਆਨ-ਗੁਣ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ ॥

ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ, ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਉਚੇ ਅਚਾਰ ਵਾਲੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀਏ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਗੀਏ? ਉਤਰ ਹੈ:

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥ ੧ ॥

ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਮਿਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੋ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਕੇ, ਗਿਆਨ-ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅਗੇ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਲਫਜ਼ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ। ੧. ਸਚਿਆਰਾ ੨. ਕੂੜੈ ਸਚਿਆਰਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਸਚਿਆਰੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। “ਹਰਿਜਨ ਐਸਾ ਚਾਹੀਐ ਜੈਸਾ ਹਰ ਹੀ ਹੋਇ” ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਫਰਜ ਨਿਭਾਉਣੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਫਰਜ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ ਅਤੇ

ਨਿਭਾਉਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਗਿਆਨ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਨ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਸੱਕਤ ਘਾਲ ਹੈ।

ਸੁਣਿਆ ਮੰਨਿਆ ਮਨਿ ਕੀਤਾ ਭਾਉ॥ ਅੰਤਰਗਤਿ ਤੀਰਥਿ ਮਲਿ ਨਾਉ॥

ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਮੈ ਨਾਹੀ ਕੇਇ॥ ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ॥ ੪

ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਸੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰ, ਨਿਰਪੱਖ, ਸੱਚ, ਪਿਆਰ, ਅਚਾਰ, ਸੇਵਾ, ਦਇਆ, ਸਹਿਜ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖੁ, ਧਿਆਨ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਧੀਰਜ, ਉਚੀ ਮਤਿ, ਮਿਹਨਤ, ਕੁਰਬਾਨੀ, ਸਮਾਨਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ। ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਉ ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਸਚਿਆਰੇ ਦੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਕਠਨ ਹੈ। ਪਰ ਸੁਚੱਜੇ, ਤੰਦਰੁਸਤ, ਅਜਾਦ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੂੜ ਕੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਕੰਮ ਨਾਲ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਸਰ ਜਾਈਏ ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ, ਰਿਸਤਾ, ਪਦਵੀ, ਪਦਾਰਥ, ਸੋਚ ਕੂੜ ਹੈ। ਜੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਦਵੀ ਪਦਾਰਥ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਖੁਵ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਫਰਜ/ਧਰਮ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਲੋਕ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੂੜੁ ਰਾਜਾ ਕੂੜੁ ਪਰਜਾ ਕੂੜੁ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਕੂੜੁ ਮੰਡਪੁ ਕੂੜੁ ਮਾੜੀ ਕੂੜੁ ਬੈਸਣਹਾਰੁ॥

ਕੂੜੁ ਸੁਇਨਾ ਕੂੜੁ ਰੁਪਾ ਕੂੜੁ ਪੈਨਣਹਾਰੁ॥ ਕੂੜੁ ਕਾਇਆ ਕੂੜੁ ਕਪੜੁ ਕੂੜੁ ਰੂਪੁ ਅਪਾਰੁ॥

ਕੂੜੁ ਮੀਆ ਕੂੜੁ ਬੀਬੀ ਖਪਿ ਹੋਏ ਖਾਰੁ॥ ਕੂੜਿ ਕੂੜੈ ਨੇਹੁ ਲਗਾ ਵਿਸਰਿਆ ਕਰਤਾਰੁ॥

ਕਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕੀਚੈ ਦੇਸਤੀ ਸਭੁ ਜਗੁ ਚਲਣਹਾਰੁ॥ ਕੂੜੁ ਮਿਠਾ ਕੂੜੁ ਮਾਖਿਉ ਕੂੜੁ ਡੇਬੇ ਪੁਰੁ॥

ਨਾਨਕੁ ਵਖਾਣੈ ਬੇਨਤੀ ਤੁਧੁ ਬਾਝੁ ਕੂੜੈ ਕੂੜੁ ॥੧॥ ੪੬੮

“ਕੂੜੁ ਨੇਹੁ ਲਗਾ ਵਿਸਰਿਆ ਕਰਤਾਰ” ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਨਾਮ/ਸੁਭ ਗੁਣ ਛੱਡਕੇ ਧਨ ਪਦਵੀ ਮੋਹ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਾਂ। “ਨਾਨਕੁ ਵਖਾਣੈ ਬੇਨਤੀ ਤੁਧੁ ਬਾਝੁ ਕੂੜੈ ਕੂੜੁ” ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭਾਵ ਸਚਿਆਰਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਕੂੜੁ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਸਰਿਆਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। “ਆਖਾ ਜੀਵਾ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ॥ ਆਖਣਿ ਅਉਖਾ ਸਾਚਾ ਨਾਉ॥” ਸਾਡੀ ਕਰਣੀ ਅਤੇ ਕਹਿਣੀ ਨਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਬੱਲ ਤੇ ਅਮਲ ਭਾਵ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਸੇਵਾ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਕਿਰਤ ਵਿਰਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਖਿਆ ਪੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਫਰੀਦ ਜੀ, ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਵਰਗੇ ਹੋਣ। ਡਾਕਟਰ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ, ਵੀਰ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਹੁਤ ਅਛੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪਰਵਾਰਕ ਮੋਹ, ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਡੱਰ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਜੇ ਭਗਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਵਰਗੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਫਿਰ ਆਓ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਅਪਨਾਈਏ। ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਜਰੂਰ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਉਹ ਵੀਰ ਭੈਣਾ ਦੋਸਤ ਮਿਤਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਮੰਨਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਆਓ ਰੱਲਕੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਅਮਲ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਰੀਏ। ਇਸ ਸਾਧਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਰੇ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਧੇਗਾ। ਇਕਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀਏ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਹਰ ਸਾਧਨ ਵਰਤੀਏ।

ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਸੇਵਾ ਮਿਹਨਤ ਸਾਦਗੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤਾਉਣਾ ਹੀ ਸਾਧਸੰਗ ਸਤਿਸੰਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੁਪ ਸਟੱਡੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਇਹ ਉੱਦਮ ਕਰੋਗੇ ਮੇਰਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਕਰਦਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੇਟਿਐ ਪੂਰੀ ਹੋਵੈ ਜੁਗਤਿ॥

ਹਸੰਦਿਆ ਖੇਲੰਦਿਆ ਪੈਨੰਦਿਆ ਖਾਵੰਦਿਆ ਵਿਚੇ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ॥੨॥ ੫੨੨

ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਅਮਲ, ਨੇਕ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ।

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥

ਸਗਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਿਰਿਆ ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰਿਆ ॥ ੨੬੬

ਅਸੀਂ ਇਹ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ੨-੩ ਘੰਟੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ੧੩ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਲ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ੧੩ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਨਕਲ ਵਾਂਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਸੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਲੋੜਾਂ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਵਰਗ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਛੁਡਕੇ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ, ਬਾਬੇ, ਦੇਵੀ, ਪੰਡਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰ-ਕਰਕੇ ਮੰਗਾਂ ਮਗਣੀਆਂ ਛੁਡਣੀਆਂ ਹਨ। ਕਰਤਾ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੰਜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਣਾਈ ਵਿਧੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਣਾਏ ਢੰਗ ਵਿਚ ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਤਿਆਗ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ “ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੇ ਖੋਜ ਸਬਦ ਮਹਿ ਲੇਹੁ”। ਇਥੇ ਸਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਉਹ ਗਿਆਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਸੋਚ ਬਣੇ। ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਜੀਵਨਜਾਚ ਸਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾਕੇ ਮੰਗਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਇਕ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਟਾਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਪੰਡਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਟਾਲਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਸ ਕੇ, ਚੱਛਣਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ਣ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ। ਪੰਡਤ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਟਾਲਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਸ ਕੇ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ਣ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਪਾ ਦੇਣੇ, ਪਰ ਇਸ ਸਮਗਰੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਜਾਉ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਕੜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਧੇ। ਇਸ ਹਰਕਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਨ ਜਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਨਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਗਿਆਨ-ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਚੋਰੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਸਾਨੂੰ, ਝੂਠ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇ ਫਿਰ ਇਹ ਤਿਆਗਣੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅਕਲ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ਸਾਖੀ ਘੜ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਢਾਢੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਵੇ ਬੇਛਕ ਇਹ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਧਜੀਆਂ ਉਡਾਵੇ, ਲੋਕ ਭੇਡਚਾਲ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇਣਾ ਅਪਣਾ ਮਾਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਲਖਾਂ ਰਪਏ ਖਰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੂਝ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਢੰਗ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦਸੀ ਮਤਿ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚ ਪਰਛਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹਰਮੰਦਿਰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਸੁਰੂ ਕਰ ਲਵੋ ਫਿਰ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਝ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਪਰੋਫੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨਜਾਚ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਹਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੁਖ ਚਿੰਤਾ ਡੱਰ ਤੌਂ ਅਜਾਦ ਸਾਦਗੀ ਸੇਵਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਭਗਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਰਮ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਰਮ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਬੱਲ ਅਮਲ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। “ਹਰਿਜਨ ਐਸਾ ਚਾਹੀਐ ਜੈਸਾ ਹਰ ਹੀ ਹੋਇ”

ਆਪ ਸਭ ਦਾ ਦਾਸ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ: 905-858-8904 email;

p.parmar43@outlook.com

